

9. Фоменко В.М., Требух О.О. Дослідження на північній периферії сабатинівського поселення Виноградний Сад // Наукові праці, історичні науки. Миколаїв: МДГУ, 2008. - Вип. 83. - Т. 96. - С. 111-115.

Побережець Ганна – кандидат історичних наук, доцент кафедри українознавства та суспільних наук, Миколаївський національний аграрний університет.

ІСТОРИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ШІСТДЕСЯТНИКІВ

Розглянуто історичне значення діяльності прогресивної частини українського суспільства 60-х рр. ХХ ст., діяльність шістдесятників, як культурно-громадського явища цього часу. Проаналізовано їх внесок у розвиток національної ідентичності, у формування демократичних цінностей українського суспільства та становлення правозахисного руху в Україні. Висвітлено культурно-естетичні інновації та соціальні ролі діячів руху шістдесятників на шляху до збереження української мови та культури. Особливу увагу приділено спадщині цього покоління для сучасного суспільства та впливу на формування громадянської свідомості, що буде цікавим для історико-культурних та літературознавчих досліджень.

Українське шістдесятництво у другій половині ХХ ст. стало феноменом цього часу. Це було нове покоління, що базувалося на культурно-інтелектуальному ґрунті, що виступало за збереження національної ідентичності, культурної свободи та прав людини. Діячами цього руху було сформовано інтелектуальний фундамент майбутніх демократичних рухів України.

Аналіз дослідження вимагає всебічного підходу: поєднання історико-літературного, культурологічного та архівно-епістолярного джерелознавства. Особлива увага належить персоналіям, локальним осередкам і зв'язкам, що об'єднують різні покоління, що дозволяє уникнути надмірної генералізації поняття «покоління».

Шістдесятники ввели в українську культуру принципи синергії між різними видами мистецтва, оновили поетичні й прозові форми та відкинули догми соцреалізму, тим самим збагатили культурно-естетичний вимір. Ці явища створили тривалу художню «платформу», з якої постали нові наративи національної пам'яті українського народу.

Не дивлячись на те, що напрям діяльності руху шістдесятників мав культурницьке спрямування, він виношував ідеї про людську гідність, громадські права, що стали аргументом у протидії тоталітаризму. Вони сприяли формуванню дисидентського руху, підготовки інтелектуальної еліти до демократичних перетворень. Особливість руху також мала і політично-правовий аспект.

Діяльність шістдесятників включала активну мереживу взаємодію, що включали в себе: вечори пам'яті, епістолярну комунікацію тощо. Це сприяло передачі ідей між поколіннями і діаспорою та посилення їхніх ідей за межами академічного середовища. Ці всі процеси мали вагомий та довготривалий вплив на громадянську самоорганізацію суспільства.

Шістдесятники відновили інтерес до національної історичної спадщини, ініціювали переосмислення трагічних сторінок минулого (події 30-х рр. ХХ ст. і репресії, що тісно пов'язані з цим періодом). Це в перспективі вплинуло на формування національної пам'яті та української ідентичності у незалежній Україні.

Спадщина шістдесятників, це не лише музейний набір текстів, а й модель інтелектуальної боротьби та відваги цілого покоління людей. Це етична відповідальність, яка й сьогодні може бути серйозним ресурсом культурної відбудови та суспільного консолідування в умовах викликів сьогодення. Саме такі наслідки діяльності шістдесятників буде мати сьогодні.

Отже, українське шістдесятництво стало не лише культурним явищем другої половини ХХ ст., а й важливим етапом становлення модерної української політичної та громадянської свідомості. Воно сформувало новий тип інтелектуала – відповідального, морально стійкого, зорієнтованого на захист гідності, свободи слова та національної ідентичності. Через мистецьке оновлення, активну мереживу взаємодію та моральний спротив тоталітарній системі шістдесятники заклали підвалини дисидентського руху та майбутніх демократичних трансформацій.

Досвід цього покоління доводить, що культурний рух здатний виконувати не лише естетичну, а й соціально-політичну функцію, виступаючи чинником консолідації суспільства та збереження історичної пам'яті. Їхня діяльність стала прикладом інтелектуальної солідарності та ненасильницького спротиву, що має тривалий вплив на формування громадянської активності в Україні.

Сьогодні спадщина шістдесятників актуалізується у контексті сучасних викликів, адже їхня етична позиція, принципи свободи творчості й національної відповідальності залишаються важливим ресурсом для культурної відбудови, суспільної єдності та подальшого утвердження демократичних цінностей в Україні.

Література

1. Biography. Біографіка. Біографістика : зб. пр. Ін-ту біогр. дослідж. : електрон. наук. вид. / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського ; ред. кол.: В. І. Попик (голов. ред.) та ін. Київ, 2023. Вип. 2. 217 с.
2. Інтерв'ю з Сімоне Атіліо (Беллецца). «Для них ідея нації була еластичною» (LocalHistory), 18.02.2026. URL: <https://localhistory.org.ua/texts/interviu/dlia-nikh-idea-natsiyi-bula-elastichnoiu-simone-atillio-bellettsa-pro-ukrayinskikh-shistdesiatnikov/>
3. Макарчук С., Побережець Г. Репресована Феміда: архівно-кримінальна справа голови Миколаївського обласного суду А. Онищенко. З архівів ВУЧК-НКВД-КГБ. 2021. № 1 (55). Київ-Харків. 351 с. С. 319–335.

4. Маринець Надія, Мараєва Уляна, Побережець Ганна. Патріотичний дух українців як шлях до перемоги. Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії. 2022. Випуск 44, с. 77–83. Visnyk of the Lviv University. Series Philos.-Political Studies. Issue 44, P. 77–83.

5. Побережець Г.С. Діяльність В. М. Чорновола в суспільно-політичних процесах України другої половини ХХ століття. Наукові записки. Серія : Історичні науки. Вип. 18. Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2013. 246 с. С. 105–110.

6. Побережець Г.С. Огляд джерел та історіографії життя і діяльності В. М. Чорновола. Гуманітарний корпус : [збірник наукових статей з актуальних проблем філософії, психології, педагогіки та історії]. Вип. 1 / Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова ; ГО «Академія розвитку психологічної науки і практики» ; упоряд. : Є. В. Кучеренко, С. С. Русаков. К. : Фенікс, 2014. 223 с. С. 138–141.

7. Шевченко М. Є. Принцип синергії у творчості шістдесятників як новація української культури. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : наук. журнал. 2021. №1. С. 41-47.

Побережець Ганна – кандидат історичних наук, доцент кафедри українознавства та суспільних наук, Миколаївський національний аграрний університет.

Барткова Анастасія – здобувачка вищої освіти спеціальності D3 Менеджмент, Миколаївський національний аграрний університет

РОЛЬ НАРОДУ У ПРОЦЕСІ ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ

Розглядається роль народу як головного суб'єкта державотворення в умовах сучасного демократичного суспільства. Акцентується увага на тому, що народ є носієм суверенітету та єдиним джерелом влади, від якого походить легітимність державних інституцій. Аналізуються механізми участі громадян у формуванні державної політики, такі як вибори, референдуми, громадські ініціативи та інші форми прямої демократії. Особливу увагу приділено значенню громадянської активності та політичної культури, які визначають рівень відповідальності суспільства за прийняті державні рішення. Підкреслюється, що ефективне державотворення неможливе без діалогу між владою та громадянами, а також без створення умов для їхньої широкої участі у прийнятті рішень.

Останні роки стали одними з найважчих у новітній історії України. Військова агресія з боку російської федерації призвела до значних людських втрат, руйнувань та вимушеного переселення мільйонів громадян. Окупація частини території та постійні виклики державному суверенітету поставили під сумнів стабільність та подальший розвиток української державності. У цих умовах особливої актуальності набуває дослідження процесу українського